

СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ДО ВИЩОЇ ОСВІТИ (НА ОСНОВІ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ)

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В статті викладено результати соціологічного дослідження на тему ставлення студентської молоді до вищої освіти. Розглянуто проблеми мотивації вступу до вишу, задоволеності отриманою освітою, перспективами працевлаштування після закінчення навчання, відношення до академічного середовища та інші. Запропоновано практичні рекомендації щодо вирішення проблеми.

Ключові слова: соціологія, ставлення, вища освіта.

Abstract

The article presents the results of a sociological study on the attitude of student youth to higher education. The problems of motivation for admission to higher education, satisfaction with the education received, job prospects after graduation, attitude to the academic environment and others are considered. Practical recommendations for solving the problem are offered.

Keywords: sociology, attitude, higher education.

Проблема ставлення молоді до вищої освіти охоплює різні аспекти, такі як мотивація вступу до вишу, задоволеність отриманою освітою, перспективи працевлаштування після закінчення навчання, відношення до академічного середовища та інші.

Актуальність даної проблеми на сьогоднішній момент в світі, для українського суспільства загалом та для студентської молоді зокрема визначається кількома факторами. По-перше, сучасна економічна та технологічна динаміка створює попит на висококваліфікованих спеціалістів, що робить вищу освіту дедалі важливішою для успішної кар'єри. По-друге, зростаюча конкуренція на ринку праці підкреслює значення якісної освіти і збільшує тиск на молодь щодо отримання вищої освіти. По-третє, зміни в суспільстві, такі як розвиток інформаційних технологій та глобалізація, вимагають від молоді більшої гнучкості та адаптивності, яку може забезпечити вища освіта.

Статистична інформація про результати соціологічних досліджень за темою ставлення молоді до вищої освіти варіюється в залежності від регіону та методології дослідження. Проте, багато досліджень вказують на тенденцію до зростання попиту на вищу освіту серед молоді, а також на значущість факторів, таких як якість навчання, доступність навчання та перспективи кар'єрного розвитку.

Зокрема, в 2019 році, відповідно до даних аналітичного звіту з проведення репрезентативного соціологічного дослідження становища молоді в Україні Міністерством молоді та спорту України [1] на запитання «Яку повну освіту на даний момент ви отримали?» отримали наступний результат: 2% опитаних отримали початкову освіту, 6,9% - базову (неповну) середню освіту, 28,7% - повну загальну середню освіту, 6,3% - професійно-технічну освіту, 11,4% - базову вищу освіту, 38,4% - повну вищу освіту, 5,1% - післядипломну (другу вищу освіту) та 1,4% - учений ступінь. На запитання «Чи задоволені ви рівнем своєї освіти?»: 30,7% респондентів залишилися задоволеними своїм рівнем освіти, 39,5% відповіли «скоріше так, ніж ні», 18,4% відповіли «скоріше ні, ніж так», 8,4% незадоволені своїм рівнем освіти та 3,2% утрималися від відповіді.

Менше половини опитаних серйозно ставляться до вибору своєї професії, і лише 42,8% з них не мають наміру змінювати її. Проте, на сьогодні ринок праці потребує кваліфікованих робітників у різних сферах, таких як водії, трактористи, швачки, електромонтери, слюсарі, електрогазозварники, токарі, муляри, столяри і інші, а також працівників сфери послуг, які включають продавців, кухарів, охоронників, офіціантів, пекарів, перукарів, соціальних працівників та інших. Тому 13,1% опитаних змушені або вже змінили свою професію.

За результатами опитування більшість опитаних висловили бажання обрати ту саму спеціальність, яку вони вже мають або здобувають (61,5%). Проте 28,8% респондентів висловили сумнів щодо свого вибору спеціальності.

Відповідно до результатів опитування найважливішим в отриманні професії та майбутньому працевлаштуванні є отримання високої заробітної платні, можливість кар'єрного росту та повага в колективі [2].

Оскільки, в зв'язку з військовими діями на території України аналогічні дослідження не проводилися, тому виникає потреба проведення дослідження серед студентської молоді.

Об'єктом даного дослідження є студенти 2 курсу, спеціальності 073 «Менеджмент», освітня програма «Логістика», факультету менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницького національного технічного університету. Об'єкт складається з 40 осіб, з яких 19 осіб чоловічої статі та 21 – жіночої, віком від 18 до 20 років.

Предметом соціологічного дослідження є ставлення студентської молоді до вищої освіти.

Метою соціологічного дослідження є з'ясування ставлення студентської молоді до вищої освіти та розробка практичних рекомендацій щодо можливих шляхів вирішення проблеми.

В даному дослідженні, на основі представленого та проаналізованого матеріалу, висувається гіпотеза, що більшість вважають вищу освіту важливою для свого майбутнього успіху і кар'єрного зростання.

Оскільки об'єктом даного дослідження є студентська молодь в кількості 40 осіб та є можливим опитати 40 осіб доцільним буде використання суцільного соціологічного дослідження.

В ході даного соціологічного дослідження було опитано 40 осіб. Серед опитаних 21 особа (52,5%) – представниці жіночої статі і 19 осіб (47,5%) представники чоловічої статі. Віком 18 років – 19 осіб (47,5%), 19 років – 19 осіб (47,5%), 20 років – 2 особи (5%). З них 16 осіб (40%) проживають в селі, 1 особа (2,5%) - в обласному центрі, в селищі 4 особи (10%) і в місті – 19 осіб (47,5%).

В ході даного соціологічного дослідження були отримані такі результати:

На запитання «Як Ви вважаєте, чи потрібна людям вища освіта в сучасному світі?» переважна більшість опитаних (17 осіб - 42,5%) відповіли «скоріше так», трішки менша кількість (14 осіб – 35%) відповіли «так, без сумніву» та ще менша кількість осіб (9 осіб – 22,%) відповіли «важко відповісти». Негативні відповіді («скоріше ні» та «ні, не потрібна») не були обрані опитаними. Відповіді респондентів на дане запитання свідчать про важливість та актуальність отримання вищої освіти серед молоді.

На запитання «Якими є головні мотиви отримання вищої освіти для Вас?» більшість опитаних обрали варіант «отримати високооплачувану роботу» (30 осіб – 75%), 25 осіб (62,5%) відповіли «прагнення стати матеріально забезпеченою людиною», 18 (45%) – «можливість стати кваліфікованим спеціалістом в обраній сфері», 11 (27,5%) – «здобути якісну вищу освіту», 8 (20%) – «можливість зайняти престижне становище в суспільстві» та «отримати диплом про здобуття вищої освіти», 7 (17,5) – «прагнення стати культурною та освіченою людиною» та 5 (12,5%) обрали варіант «вимога батьків».

На запитання «Що найбільше вплинуло на вибір Вашої майбутньої професії?» більшість опитаних (27 осіб – 67,5%) відповіли «престижність та актуальність професії», 18 осіб (45%) відповіли «інформація на веб-сайті та соціальних мережах університету» ще 15 респондентів (37,5%) відповіли «поради вчителів, друзів, знайомих», 9 осіб (22,5%) обрали варіант «можливість проявити свою креативність та творчість», 8 осіб (20%) – «захоплення з дитинства», 6 осіб (15%) – «профорієнтаційні заходи». Найменше респонденти голосували за «традиції родини» та «невисокий прохідний бал, невеликий конкурс», що свідчить про те що, респонденти думають та дбають про своє майбутнє.

На запитання «Чи задоволені Ви рівнем своєї освіти?» переважна більшість опитаних відповіли «Так, цілком задоволена (-ий)» (17 осіб – 42,5%), 11 осіб (27,5%) відповіли «Важко відповісти», 8 осіб (20%) відповіли «Скоріше так, ніж ні» та 4 особи (10%) відповіли «скоріше ні, ніж так» [3].

Наша гіпотеза про те, що більшість вважають вищу освіту важливою для свого майбутнього успіху і кар'єрного зростання підтвердилася оскільки на запитання «Якими є головні мотиви отримання вищої освіти для Вас?» більшість опитаних обрали варіант «отримати високооплачувану роботу» (30 осіб – 75%). Також було підтверджено, що існують певні обмеження та негативні переживання щодо вищої освіти, такі як висока вартість навчання, невідповідність освітніх програм потребам ринку праці або недостатня доступність якісної освіти що підтверджується питанням «Що є можливою причиною зміни професії?» більшість респондентів (21 особа – 52,5) відповіли «змінилися інтереси», 18 осіб (45%) обрали варіант «професія не відповідала моїм сподіванням», 17 осіб (42,5%) обрали варіант «зміна

життєвої ситуації», 13 осіб (32,5%) – «бажання збалансувати роботу і особисте життя», 9 осіб (22,5%) – «не влаштував навчальний заклад», 7 осіб (17,5%) – «зміна фінансово-економічної ситуації», 4 особи (10%) – «несприятлива робоча атмосфера або конфлікти на робочому місці» [4].

На основі отриманих статистичних даних, ми розробили наступні практичні рекомендації для покращення даної ситуації:

1) Абітурієнтам слід ретельніше підходити до вибору майбутньої професії та ВНЗ. Тому що, як показує практика, в майбутньому великий відсоток випускників працюють не за спеціальністю саме через необізнаність при вступі. Варто оцінити власний потенціал, здібності, інтереси; потрібно бути проінформованим про стан ринку праці та про професії, які є актуальними сьогодні.

2) Вищим навчальним закладам слід приділяти більше уваги профорієнтаційним заходам, щоб забезпечити поінформованість майбутніх студентів.

3) Абітурієнтам варто обирати професію самостійно. Звісно ж, слід порадитись з батьками, рідними чи, наприклад, профконсультантом, але не потрібно обирати спеціальність, керуючись лише думками інших.

4) Студентам варто правильно розставити пріоритети та надавати більшу перевагу більш якісному навчанню у ВНЗ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Міністерство молоді та спорту України. Соціологічні дослідження. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mms.gov.ua/molodizhna-politika/baza-doslidzhen/sociologichni-doslidzhennya> (дата звернення: 08.05.2024)

2. Соціологічне дослідження «Молодь України – 2019» [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://mms.gov.ua/storage/app/sites/16/Mizhnarodna_dijalnist/Sociologichni_doslidzhennia/analitichnii-zvit-2019.pdf (дата звернення: 08.05.2024)

3. Слободянюк А. В. Технологія соціологічного дослідження задоволеності здобувачів ВНТУ вищої освіти якістю освітнього процесу в Матеріали конференції «XLIX Науково-технічна конференція підрозділів Вінницького національного технічного університету (2020)», Вінниця, 2020 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/allvntu/index/pages/view/zbirn2020>. (дана звернення: 08.05.2024)

4. Слободянюк А. В. Рівень задоволеності та залученість студентів до дистанційного навчання під час карантину [Текст] / А. В. Слободянюк // Феномен солідарності і соціальної згуртованості в Україні та Республіці Молдова: нові виклики та контексти : матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 30 червня 2020 року) / за ред. д. с. н., проф. Лісеєнко О. В. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. - С. 71-73

Химич Вікторія Вадимівна – студентка групи 1Л-226, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail : vikahimich10@gmail.com.

Слободянюк Анатолій Володимирович - кандидат соціологічних наук, доцент кафедри суспільно-політичних наук, директор Центру соціологічних досліджень Вінницького національного технічного університету, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця. e-mail: slobodyanyuk@vntu.edu.ua.

Khymych Viktoriia V. – student, Department of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: vikahimich10@gmail.com.

Slobodyanyuk Anatoly V. - PhD in Sociology, assistant professor of social and political sciences, director of the Center for Sociological Research of the Vinnytsia National Technical University, Vinnitsa, e-mail: slobodyanyuk@vntu.edu.ua.